

A MAI NÉMET ISKOLA MŰHELYTITKAI tárulnak fel a legújabb német pedagógiai irodalom folyóirataiban és egyéb kiadványaiban. Az ujjfilológusok nagymúltú közlönye, *Die Neueren Sprachen*, amely a háború előtt s a weimari köztársaság idején a francia-német kulturközeledést propagálta Romain Rolland európaiságának szellemében, most valamelyik nemzeti-szocialista pártlapból vett kivágásban számol be arról a sajnálatos eltévelyedésről, amely Romain Rollandot véglegesen az *Untermenschentum* oldalára állította. A *Neuere Sprachen*, leszögezve azt, hogy „az exact tudományok s a modern nyelvek oktatására szentelt időt jelentősen redukálni kell a német nemzeti érzelmét fejlesztő tantárgyak javára“ a hadsereg, a tengerészet, a diplomácia és a külkereskedelem képviselői között indít ankétot, melyben generálisok, ellentengernagyok s szolgálatonkívüli nagykövetek igazolják, hogy a modern nyelvek ismerete jelentős szolgálatokat tehet a „német név új érvényesülésének kivívásában.“ Ezekre az eljövendő érdemekre hivatkoznak az ujjfilológusok, mikor a készülőben levő mélyreható iskolai reform előmunkálataiban a modern nyelvek megtartása mellett érvelnek. De buzgón bizonygatják azt is, hogy a modern nyelvek oktatásában gyökeresen szakítanak a „liberális-marxista“ rendszer hagyományaival. A német filológus szövetség emlékirata (*Höhere Schule, wozu? Denkschrift des deutschen Philologenverbandes*, Herausgegeben von Rudolf Bohm, Quelle und Meyer, Leipzig, 1935) a „közéiskola népbioológiai értelmét és értékét“ fejtegeti s megállapítja, hogy az „összes tantárgyakat tisztán népbioológiai teljesítőképességük alapján kell átértékelni s annak megfelelően kiirtani, csökkenteni, vagy továbbfejleszteni. Csak az életet falkasztó értéket, ami a nép fennmaradását s erősödését elősegíti s ezáltal a nemzet lehető legnagyobb erő kifejtésének s hatalmi megnyilvánulásának szolgálatában áll, csak azt kell támogatni. Minden más értéktelen. Maga az intellektualizmus, a faji kötelekeitől felszabadult intelligencia, mely nem alkot, hanem habzsol, nem ad, hanem követel, nem épít, hanem önösen számit, nem formál, hanem rombol, szintén ebbe a kategóriába tartozik.“ A pedagógiai szakmúvek s az iskolai segédkönyvek szelleme és tartalma azt bizonyítja, hogy ez az elvi ígértet maradéktalanul megvalósul a mai német nevelés gyakorlatában. Az angol olvasmányok, hogy az egyik élő nyelvet vegyük például, nem az angol klasszikusok, hanem részben eredeti német írók, részben pedig angol tudósok fajtudományi műveiből rekrutálódnak, melyekből a híres német alaposág már egész könyvtárra valót adott ki, — szöszedetekkel és nyelvtani megjegyzésekkel (*Heredity and race. Eine Auswahl aus den Schriften englischer und amerikanischer Biologen*, Nelhagen und Klasing, Bielefeld, 1935; *The racial Foundations of Great Britain*, dr Karl Ehrke, ugyanott, stb., stb.) A kulturtörténet területére alkalmazott nemzeti szocialista világnézet iskolai termékei, Hitler és Rosenberg hasonló természetű művei nyomán és után tükröznek, a leghivebben az új német iskola szellemi arculatát. B. Pier egyszerre két könyvet jelentetett meg Anglia és Franciaország történetének fajbiológiai megvilágításáról (*B. Pier: Rassenbiologische Betrachtungsweise der Geschichte England und Frankreich*, 2 kötet, Moritz Diesterweg, Frankfurt, 1935) Pier fejtegetései oly' meglepőek, hogy ismertetés helyett mindjárt őt magát idézzük: „Angliában az északi fajkeveredés segítette elő a reformációt. 1800 körül az angol gondolatvilágban jelentős átrétegeződés állott be, melyet a nem germán őslakosság számbeli növekedése s a zsidóság behatolása idézett elő. Ma a keleti elem tör elő. Világos, hogy a faji összetétel megváltozása visszatükröződik a szellemi élet minden megnyilvánulásában.

Bacon, Hobbes, Shakespeare a germán világnézet képviselői, míg *Hardy és Galsworthy* a keleti fajok pesszimizmusát fejezik ki. Pier szerint a britt világh Birodalom válságát az angol nép faji összetételének „leromlása“ okozza. E zoológiai materializmusnak a megvilágításában halomra dől a francia tudomány és művészet eddigi megítélése is. Pier merészen eldönti a régi kelták faji hovatartozóságának a kérdését, germánokká, vagy legalább is „germánokkal rokon“ törzssé léptetve elő őket. Észak-franciaország azért alkotott jelentősebb irodalmi és művészeti műveket, mert fajilag tisztább maradt, mint az erős keleti és dinári vérkeveredést felmutató dél. Mindez csak a 10-11. századig érvényes, melyek a „nyelvükben francia szellemükben germán“ udvari époszok virágzását látták. A renaissance segítségével a latin szellem tört elő. 1600 körül pedig „az alacsony növésű fekete hajú fajok“ győztek. „Innen már tiszta a fejlődés vonala: az északi fajhoz tartozó embert kipusztítják részben a Szent Bertalan éjszakák, részben a nagy forradalom gillotinja. A merev római civilizációs gondolat győzelmet aratott a tiszta faj dinamikus gondolata felett. Jeanne d'Arc a környezete megnemértésén elpusztuló germán ember típusa..“ A mai Franciaország problémáját Pier egyetlen lapidárius mondatban intézi el: „A történelem folyamán először fordult elő, hogy egy kerek koponyájú nép az uralmat magához ragadta. Csak a jövő mutatja meg, hogy ez a furcsa kísérlet milyen véget ér.“ — Ime, ennek a tudományosságnak a szellemében nevelik a mai német ifjúságot.

(München)

Szende László

MIÉRT IRNAK AZ IRÓK? A háborútáni dadaista „Littérature“ példájára hivatkozva a *Facla* című bucaresti napilap körkérdést indított a román írók között arról, hogy miért irnak. A nagyszámban beérkezett válaszok nem engednek ugyan mélyebb betekintést az irodalmi alkotás belső indítékaiba, de — különösen a „Littérature“ ankétjának eredményeihez viszonyítva — megmutatják, hogy az írók és a költők soraiiban a környező társadalom mind követelőbben felmerülő kérdései milyen ellentétes hatásokat váltanak ki. 1930-ban *Paul Valéry* azt válaszolta, hogy „gyengeségből“ ir. Knut Hamsun pedig, hogy „megrövidítse az órákat“. A *Facla* ankétján sem hiányoztak a hasonló válaszok. Am a fiatal generáció, s igen jellemzően éppen a fiatal lírikusok mély meggyőződéssel tettek hitet az író társadalmi felelőssége mellett. Nem véletlen, hogy épp a l'art pour l'art párhivei hivatkoztak leginkább az irodalom mesterségbeli oldalaira, sőt üzleti kötöttségeire. *Mihail Sebastian* szerint, kinek az asszimilációt hirdető zsidó sorsregénye az elmúlt év folyamán oly' széles sajtópolemiát váltott ki, „nem szabad elfelednünk az irodalom megszervezett munka jellegét, melynek keretei, funkciói, piacai, kereslete, kínálata, szerződésai és kötelezettségei vannak. Az irodalom olyan gépezet, melynek működnie kell, mert létezik. Olyan gépezet, amit táplálni kell. Az, aki mint író belekerült ennek az iparnak a gépezetébe, kénytelen állandóan írni.“ — *Victor Eftimiu*, a román Pen Club elnöke válaszában, valóban megmutatta, hogy az irodalmi „termelés“ eliparosodása még a kis olvasó közönséggel bíró román irodalomban is adott. „Írók, — válaszolta Eftimiu, — hogy megkeressem a keményeremet. Csak első könyveit írja az ember belső parancsnak engedelmeskedve.“ — Az irodalmi üzletemberek mellett nyilatkoztak az írás előkelő amatőrjei is. *N. Crevedia* számára az „írás az egyetlen szórakozás. Ha úgy vesszük, pihenési állapot. Mikor ki akarom magam pihenni, elmegyek Bucarestből és írok. Miért? Hogy örvendjek.“ A háború előtti